

U. Zakaj še pišejo eni pogan, poganstvo, eni pa pagan, paganstvo?

T. O tej reči beri, kar ima Janežič v 32. §. V, 1. b.

U. „Samoglasniki se med seboj menjavajo ali čredijo, kakor je to lepoglasju po godu: *a* se menjava z *o*, sosebnost v tujkah, včasih pa tudi v domačicah, n. pr. bob - faba, gost - Gast, kobila - cavalus, koleda - calendae, morje - mare, Mohor - Mohar, nos - nasus, oba - ambo, oltar - altare, opat - abbas, orati - arare, praprot - praprat, pogan - pagan, rakita - rokita, sol - sal, tovor - tovar, vozotaj - vozataj«.

Šolsko blago.

Za pisne zglede. Otroške leta so podobne sladkemu spanju; mladosti jih presanja, mož pa jih resno prečuva.

Človek ima prosto voljo. Voli si lahko to pa uno, srečo ali nesrečo.

Nikar ne toži, da nimaš sreče; sreča te vedno išče; le ti se ji nikar ne umikuj!

Kratko je veselih dni število. Nikar naj si jih človek sam ne krati. Pošteno veselje nikomur ne preseda.

Kdor staršev ne vboga, tega tepe nadloga. Pokorščina je zlata gred, po kateri se pride na vsako stermno.

Slajše reči ni na svetu, kakor je lepa pesem. Kdor zna lepo peti, ima od Boga veliko bogastvo, kterega naj prav obrača.

Nikar se ne brati z zapeljivimi ljudmi; če slepec slepeca vodi, oba padeta v jamo.

Brez potu ni medu. Pridnost vse premaga.

Človek kaže v mladosti, kaj bo v starosti. Kdor je len ob setvi, malo žanje.

Britke sape ne pozabi, ko te pomlad v svate vabi.

Narava in človek

v svoji pravi složnosti.

Spisal Živkov.

1.

Neštevne in prečudno različne so stvari božje. Učeni se vedno kako neznano zasledijo. Vse stvari, žive in nežive, je Bog človeku podložil, naj bi mu služile v korist in veselje. Krotkeje in njemu bolj podobne ima kaj rad. Pa tudi človeku so nekatere posebno vdane in pokorne, kar očitno kaže, da ga čutijo in priznavajo svojega gospoda, varha in pomočnika.

Tudi naj silneje zveri se ga redoma spoštljivo ogibljejo, včasih pa vendar iščejo njegove pomoči. Te lepe jim prirodene priverženosti in podložnosti do namestnika božjega na zemlji ne prezira in ne zabi človek, temuč ravná spodobno, vljudno in miloserčno z živalmi.

Neki svetniki in svetnice, kakor sv. Franc Asisijan, Bonaventura, Roza Limajska i. t. d., so se kaj prijazno in pošteno do njih obnašali, živali pa vzajemno tudi izvanredno krotko in zaupno proti njim. Franc Asisijan je celó vse stvari imenoval svoje bratce in sestrice.

Da se ta razmera prav presodi, je neogiblljivo potrebno na dvojno vprašanje dobro odgovoriti: 1. Ali so uboge stvari, posebno pa ljubejše živali, zares take prijaznosti in časti vredne? ali so Franc Asisijan in druge mu sorodne duše prvih keršanskih časov prav ravnale? ali je njihova ljubezen do živali le golo otroško guranje, katero se ne zлага z zdravo pametjo? in 2. ali poterjuje tudi skušnja in naravoslovje, da so živali včasih človeku zares tako krotke in podložne, kakor se večkrat bere v življenji svetnikov, ali pa so to same bose pravljice in domišljije?

Gledé tega so vse sicer človeške misli še navkriž. Sirovi in prevzetni človek zaničuje žival, zasmehuje miloserčnost do nje, ker mu blaga resnica ni serca omečila ali mu ga je kriva omika okamenela. Taki ravná prerad nečloveško z živino.

Drugi pa povišujejo žival preveč in jo stavijo s seboj v eno versto rekoč: „Človek je tudi le žival, če ravno vseh prva in naj popolnejša“. Tega pa ne terdijo iz ljubezni in čislanja do živali, temuč naj bi lože rekli: „kakor je živali po smerti na veke konec, tako bo tudi človeka, ker sta si oba jednaka — oba brez neumerljive duše“. To so nesrečni neverneži in otlí snovari.

Taka grozna zmota straši preboječe verne, in da bi jo bolj lahko zaterli, si prizadevajo dokazati, da žival človeku nikakor ni podobna, temuč toliko različna od njega, kakor pekel od nebes. Po takem pa nehoté podpihavajo zaničevanje in terpinčenje žival.

Vse drugače pa govori božja beseda. Že v starem zakonu je več zapoved živali v korist. Ena velí: „Volu, kateri ti mlati, ne zaveži gobca“; druga: „Oslu ali volu, kateri obleži, pomagaj na noge“; „zašlega osla priženi svojemu sovražniku domu“. Modri mož pravi: „Pravičnega skerbí njegová žival“. Naj globokejega

pomena pa so besede sv. aposteljna Pavla do Rimljanov 8, 18 : „Stvar željno čaka razodenja božjih otrok, ker je stvar nečimernosti podveržena ne iz svoje volje, ampak zavoljo tistega, kateri jo je podvergel v upanji, da bo tudi stvar rešena iz sužnosti in popačenja v častitljivo prostost otrok božjih. Vemo namreč, da zdaj vsa stvar zdihuje in stoka, kakor na porodu“.

Tu sv. Pavel oznanuje, da bo tudi stvar rešena iz sužnosti in povzdignjena v častitljivo prostost otrok božjih; za tega voljo čaka in upa željno razodenja. Otroci božji pa se razodevajo in kažejo v svetnikih in svetnicah božjih. In zares so nekteri, p. sv. Franc Asisijan, angel v človeški podobi, začeli stvari, posebno čutne živali, djansko spregati iz žalostnega sužnega jarma in z njimi bratovsko ravnati; in one, sluté in čuté si približajočo rešenje, so se proti tem „otrokom božjim“ vse drugače obnašale, kakor proti drugim ljudem. Vračala se je prvotna, lepa vesela složnost med človekom in živalijo, kar bomo pozneje v prečudnih dogodkih občudovali in tudi po očitni skušnji in učenem naravoslovji vidili vterjeno.

Še višjo srečo in čast prerokuje za stvari sv. Janez v skriv. razod. 5, 12. Popisovaje slavo umorjenega jagnjeta pravi: „Vredno je jagnje, ktero se je dalo umoriti, da dobi oblast, in obilnost, in modrost, in moč, in čast in slavo. In vse stvari na nebu in zemlji in pod zemljo in v morji sem čul govoriti: „Sedečemu na prestolu in jagnjetu slava, dika in veličast“! Po tem skrivnostnem prerokovanji bodo na koncu sveta vse stvari deležne božje hvale, tedaj tudi živali, kakor cerkveni očaki Krizostom, Teofil, Ambrož, Hilari i. t. d. te besede sploh razlagajo.

2.

Skusimo tej čudovitni razmeri nekoliko do jedra pogledati!

Stvarnik je človeka postavil gospoda sveta in mu vse stvari podvergel, žive in nežive. Ob to gospodstvo ga je greh pripravil; pa v Kristusu, božjem sinu, gledamo to gospodstvo čez vso naravo, čez vetrovje in morje itd. To čudovitno moč je on popolnoma svojim učencem izročil, vernim pa še večjo oblast obljubil. Jan. 14, 12; Mat. 21, 21. Mark. 16, 17. V apost. djanji, kakor tudi v življenji poznejših svetnikov in

katoliških učeníkov poganskih narodov beremo prečudne dela. Pervi Jezuiti, pravi učenci Jezusovi, so skoro vse čudeže opravljali, kakor on sam. Franc Ksaver je tudi nevihte krotil. (Orlandini, prvi Jezuiti.)

Sv. Roza Limajska je živela v neki čudoviti zavezi z naravo, kateri gola učenost ne vé ne imena, ne pomena. Na primer: Troje rožmarinov ji je lepo rastlo. Kraljica si sprosi enega in ga dá v svoj vert presaditi. Ali tu hipoma vsahne in zvene. V prejšnji vertec nazaj presajen, se četrty dan oživí, in je lepši, kakor prej. — Trije veršički so se ji sred zime po želji čez noč pred Katarinovem razcveli, da bi lahko kip te svetnice oklepšala.

Stopivša za rano v svoj vertec, povabi goreča v sveti pobožnosti vse rastline k hvali božji. In vse so se zrašale, kakor zdramljene so se priklanjale in prijazno šumljale. —

Sv. Rigobertu je Pipin podaril toliko zemlje, kolikor bi je na dan obhodil. Od tega dne je to zemljišče sploh lepo čversto zelenelo, naj se je okolici po uimi ali zimi kakorkoli slaba godila. — Večkrat se je primerilo, da so drevesa in cvetice, ktere so sv. ljudje radi imele, začele očitno medleti po njih odhodu ali smerti. —

Čuden vpliv do neživih stvari imajo tudi nekteri mesečni. Kdo mu vé mero in konec? Neka cerkvena ura je po krivem bila $\frac{1}{2}$ 6 mesto $\frac{3}{4}$ 6. To razdraži nekega mesečnega dečka, in on ji zapové in jo prisili, da še koj enkrat bije, in sicer prav.

Pri takih prikazkih se človek nehoté spominja čarovere starih in prestarih časov, mogočnih čarovnikov, čarovnic, vurčenja, hudega očesa i. t. d. Kam je tako oko pogledalo, je vse poparilo. Zdaj pitamo: kaj je studenec teh vesoljnih vraž? Kalna mračna zavest tistega nekdanjega gospodstva, katero sta duh in volja človeška imela čez naravo; in še ga neko trohico zdaj imata v posebno sposobnih osebah. Če pa se ta navirljiva moč obo-dri in z višjo močjo in voljo stvarnikovo združi, kakor je pri svetnikih in svetaicah, še kam kam več premore. Utegne se speti do tiste zmožnosti, katero ima Jezus na misli, ko govori od vere, ktera bregove prestavlja.

Pa koliko še vemo od narave? Raje verjemo pijani, slepi učenosti, in bolj smo hladni do narave, in tim več nam skriva svoje jedro in bitje; raji ga odgrinja pobožnim, priprosto vernim sv. dušam. „Kedar je sv. Francu Asis. serce prekipelo i-

skrene ljubezni, je prehajal polje in nagovarjal setve, drevje, cvetice, mesec in zvezde, — vse te svoje bratce in sestrice, kakor je stvari imenoval, naj bi mu pomagale slaviti in hvaliti Boga. Vse so mu živele in čutile, in če ne, bi je barem rad bil oživil in hvale navdajal. Njegov pobožni učenec II je cvetice tako rad imel, da jih je jokaje objemal in poljuboval. Pri ogledovanji cvetic je bil sv. Peter Alkantarski ves zamišljen, in sv. Ignaci priserčno ginjen.

Tako utegne blagočutnim dušam narava kaj več razodevati, kakor iztuhta iz nje merzla pamet. (Dalje sledi.)

N o v i c e.

Iz Prage. Ljudski učitelji v Pragi mislijo v prihodnjem šolskem letu napraviti razstavo učilnih pomočkov. Šolski list „Národní škola“ kaže za to razstavo tako le osnovo: Namen te razstave bi bil: 1) da se spoznava, kakošno je sedanje šolstvo; 2) da bi učiteljstvo združevalo svoja prizadevanja in misli; 3) da bi tudi ljudstvo vidilo, koliko se trudijo učitelji. — Ta razstava bi bila mesca septembra t. l., h kateri naj bi zadevne reči pošiljalo vse češkoslovansko učiteljstvo. Konec te razstave naj bi bil splošni učiteljski zbor. — (Enake razstave in splošnega učiteljskega zbora bi prav živo potrebovali enkrat tudi mi slovenski učitelji. Naj bi nam šolski prijatli in predniki k temu pripomogli! „Tov.“)

— *Vabilo na „Liro Sionsko“.* — Na prigovor mnogih prijatlov in da se učiteljem ne očita, da „zmiraj le eno godejo“, sem se namenil izdajati perijodičen list, kateri bi z ozirom na cerkveni čas donášal vedno potrebnih napevov. Imé naj mu je „Lira Sionska“. Izhajala bode redno 15. dne vsacega mesca ter obsegala na osmih stranéh velike osmerke vselej napeve, kakoršnih je potreba za rabo v prihodnjem mescu; tako na priliko napeve sv. maše, sv. obhajila, sv. Matere božje, družih svetnikov in posebno vseh praznikov, kateri se obhajajo v naslednjem mescu. Tudi primerni napevi za „Tantum ergo“ i. t. d. se bojo vverstovali. Ta list bo tedaj tako rekoč koledar cerkvenih napevov, in konec leta lična knjiga, v kateri bodo učitelji in pevci našli vredeno, kar jim je med letom o raznih cerkvenih praznikih naj bolj potreba. Naročnina za celo leto znašala bode 2 gold., za pol leta pa 1 gold. List se bo razpošiljal v križnem zavitku po pošti redovno. — Ker pa morem list le tedaj izdajati, ako dobim dovolj pomoči, vabim prijazno vse tiste, katerim je mar za povzdigo cerkvenega petja, visokočastito duhovščino, g. g. učitelje, pevce in pevke, ter vse druge prijatle petja, naj me blagovolijo podpirati, in naj mi tudi še po svojem kraji nabirajo naročnikov. Imena naročnikov naj se mi potem z natančnim napisom kraja in zadnje pošte naznanijo vsaj do